

VANAJAVESIkeskus
elämää vedestä

VANAJAVESIKESKUS

*Hämeeseen perustetaan laaja-alainen ja monipuolinen Vanajavesikeskus, joka tähtää alueen järvi-
en ja jokien kuntoon saamiseen ja koko Hämeenlinnan seudun vetovoimaisuuden vahvistamiseen.
Vanajavesikeskus hoitaa vesiä ja kulttuurimaisemaa, virkistää elinkeinoelämää sekä sopeuttaa
seutua ilmastonmuutokseen.*

Työtä paremman puolesta

Hämeenlinnan seudun vesien tila on huolestuttava. Valtaosa järvis-
tä ja joista on tyydyttävässä tai välttävissä tilassa. Rehevöitymisestä,
umpeenkasvusta ja sinilevähaitoista kärsitään monin paikoin. Nykyisin toimin
veisi vuosikymmeniä, että esimerkiksi alueen suurin järvi, Vanajanselkä,
saataisiin hyvään tilaan. Niin kauan eivät alueen päättäjät, asukkaat ja viranomaiset
halua odottaa!

Hyvän tilan saavuttaminen edellyttää mahdollisimman pian aloitettavia,
määrätietoisia ja pitkäaikaisia toimia. Siksi perustetaan Vanajavesikeskus,
joka ei ole lyhytaikainen hanke vaan pysyvä keskus, joka hankkeistaa,
koordinoi, hankkii rahoitusta ja verkostoituu – sekä toteuttaa maastossa
tehtäviä hoitotoimia. Vanajavesikeskus aloittaa toimintansa vuoden 2011
alussa.

Laaja alue: ei vain yhden järven suojelua

Kyse ei ole vain yhden järven suojelemisesta vaan kokonaisen vesistöreit-
in – Vanajan reitin – suojelemisesta. Näitä järviä ja jokia ei voida suojella
hoitamatta samalla koko valuma-alueella. Vanajaveden valuma-alue eli
Vanajan reitti ulottuu yhdeksään kunnan ja kolmen maakunnan alueelle.

Tavoitteet

- Vanajanselkä on hyvässä tilassa 15 vuoden kuluttua ja myös muiden sen valuma-alueella olevien järvien ja jokien tila on parantunut.
- Muut ympäristö- ja kulttuuriarvot ovat vahvistuneet.
- Vesiin liittyvä virkistyskäyttö ja matkailu on voimistunut.
- Tieto ja osaaminen on lisääntynyt.
- Yhteistyö eri toimijoiden kesken ja yli hallinnollisten rajojen on lisääntynyt.
- Hämeen hienoista vesistä on tullut alueen asujille ja yrittäjille myönteistä imagoa.

Monipuolinen asiasisältö: ei pelkkää vesiensuojelua

Vanajavesikeskus ei ole vain vesiensuojelua varten vaan se perustetaan puolustamaan myös alueen muita arvoja. Tähtäimessä on koko alueen vetovoimaisuuden vahvistaminen.

Vedet parempaan kuntoon

Hyvän tilan esteenä ja Vanajavesikeskuksen alueen vesien suurimpana ongelmana on rehevöityminen. Mitä rehevöitymiselle voi tehdä?

Ensinnäkin, on minimoitava ravinteiden pääsy vesiin. Kun pidetään ravinteet maalla, ehkäistään koko ongelma ennalta. Tässä on kaikilla toimijoilla tehtävää oli sitten kyse maanviljelystä, metsänhoidosta, kaupunkien jätevesien käsittelystä tai maaseudulla asuvien tai siellä mökkeilevien jätevesiratkaisuista.

Toiseksi, on jarrutettava vesiin päässeitä ravinteita. Kannattaa hidastaa ravinteiden kulkeutumista ja ottaa ravinteet kiinni ennen kuin ne ehtivät pidemmälle vesistöissä. Ravinteita voi saada kiinni hidastamalla veden virtausta (esimerkiksi rakentamalla kosteikkoja tai laskeutusaltaita) tai saostamalla niitä kemiallisesti.

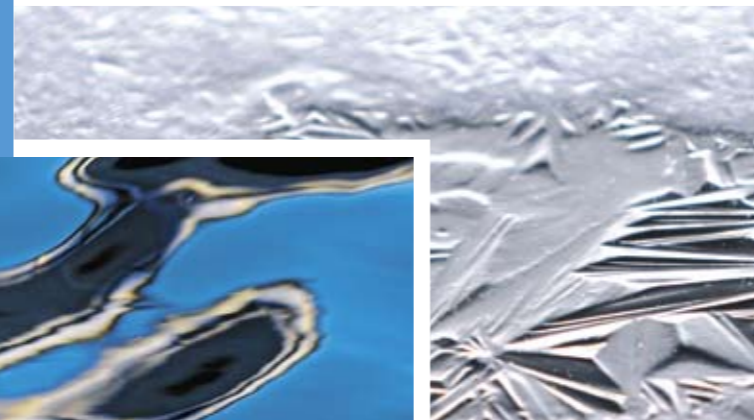
Kolmanneksi, on kunnostettava jo rehevöityneitä vesiä. Koska alueella on lukuisia järviä ja jokia, joihin on jo ehtinyt kulkeutua niin

paljon ravinteita, että siitä kärsivät järven ja joen eliöstön lisäksi myös ihmiset, on tarpeen ryhtyä kunnostustoimiin. Esimerkiksi niitto, ruoppaus, hapetus, kemiallinen käsittely tai hoitokalastus hyvin suunniteltuina ja toteutettuina auttavat.

Alueella on paljon pienempiä vesistöjä, joiden nykyisestä tilasta ja ominaisuuksista ei ole olemassa ajantasaista tietoa. Vesistöihin liittyvää tiedonkeruuta ja tutkimusta tarvitaan. Hyvät alkutiedot auttavat myös valitsemaan mahdollisimman hyvin vaikuttavat kunnostustoimenpiteet.

Muuttuneet elinympäristöt

Rehevöitymisen lisäksi vesillä on myös muita ongelmia. Jokuomia on muokattu ja patoja on rakennettu, ja sen myötä ovat jokien elinympäristöt muuttuneet ja kalojen vaellus vaikeutunut. Siksi joissakin kohteissa hyvään tilaan pääseminen edellyttää rehevöitymisen hillinnän lisäksi myös kalateiden rakentamista tai elinympäristön ennallistamista.

Elinkeinoelämä,
matkailu, virkistyspalvelut

Vesiosaaminen on valttikortti

Vesi on tärkeä elementti elinkeinoelämälle. Ilman vettä jäisi moni tuote valmistamatta ja moni palvelu tarjoamatta. Veden kestävä käyttö, viisas vesihuolto ja hyvä vesistöjen hoito vaatii ja kehittää paljon osaamista. Veteen ja vesiosaamiseen kannattaa sijoittaa, sillä ruoan ja energian ohella tulee vesi olemaan yksi niistä asioista, joita tulevaisuudessa tarvitaan kipeämmin kuin koskaan. Vesiosaaminen on tulevaisuuden menestystekijä.

Vanajavedellä on vetovoimaa

Vesi vetää puoleensa. Hämeenlinna, Hattula, Janakkala, Valkeakoski ja monet muut kaupungit ja kirkonkylät on rakennettu järven rannalle tai joen varteen. Myös nykyajan ihmiset haluavat asua veden

äärellä rantamaisemassa. Veden äärellä ja vesillä virkistytään. Vesi tuo esteettistä iloa arjen keskelle, ja lomallakin usein hakeudutaan veden tuntumaan. Veden äärelle vaeltavat myös matkailijat. Vanajavesi ja Vanajan reitti houkuttelee alueelle tuhansia matkailijoita nauttimaan kauniista maisemista, virkistävästä vesistä, kalastusmahdollisuuksista ja myös alueen muista palveluista. Ihmisten virkistyessä virkistyy myös elinkeinoelämä.

Rikas kulttuuriperintö

Vanajaveden alueen pitkä ihmisasutuksen historia on koonnut seudulle poikkeuksellisen rikkaan kulttuuriperinnön ja arkeologisia aarteita. Hämeen linna, keskiaikaiset kirkot, arvokkaat maisemakokonaisuudet, kartanot ja kylät tuovat viestiä menneiltä ajoilta, luovat syvyyttä nykyaikaan ja kutsuvat perinnöhoitotoimiin.

Vehmas luonto

Vanajaveden seudun vehreys, peltojen ja metsien mosaiikki, lehdot ja harjut, suot, niityt ja perinnemaisemat kertovat monipuolisista elinympäristöistä ja monimuotoisesta luonnosta. Tähän ovat kotiutuneet monet lajit niin idästä kuin lännestä, ja useat mereiset ja eteläiset lajit viihtyvät vielä täällä, mutteivät enää pohjoisempaan. Toiset ovat löytäneet täältä kaipaamansa rauhan, ja toiset ovat asettuneet elämään yhdessä ihmisen kanssa hänen luomiinsa kulttuuriympäristöihin. Ihmistä tarvitaan edelleen – antamaan toisille rauhan ja ahkeroimaan toisille elinkelpoisen elinympäristön.

Kulttuurimaisemat ja
luonnon monimuotoisuus

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos tuntuu ensin säässä ja sitten myös monessa muussa. Kun talvinen vesisade piiskaa paljasta maata, kulkeutuu vesiin suuret määrät ravinteita ja kiintoainetta ja työ rehevöitymisen ehkäisemiseksi vaikeutuu. Luonto on muuttuvissa oloissa ihmeissään ja koittaa sopeutua, jos voi. Ihmiselle sopeutuminen lienee sittenkin helpointa, mutta onnistuuko meiltä ilmastonmuutoksen hillintä ja sen vaikutusten ennalta näkeminen ja ehkäisy?

Ilmastonmuutoksen
hillintä, vaikutukset ja
siihen sopeutuminen

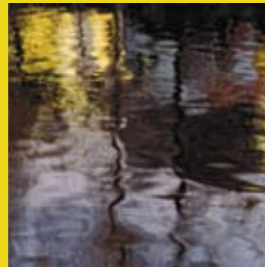
Viestintä

Tietoa tulee olla saatavilla, kun sitä tarvitaan. Olemassa olevan tiedon kokoaminen, kansantajuistaminen ja välittäminen nykyaikaisten ja saavuttavien medioiden avulla tuo tiedon lähelle ja tekee siitä käyttökelpoista ja vaikuttavaa.

Tieto yksin ei riitä. Tarvitaan tahtoa ja liikkeelle panevaa tunnetta. Toimintatahto syntyy läheisestä suhteesta omaan ympäristöön ja omakohtaisista, kannustavista kokemuksista. Ihminen voi hoitaa vedet ja oman elinympäristönsä hyväksi. Ihminen voi vaikuttaa.

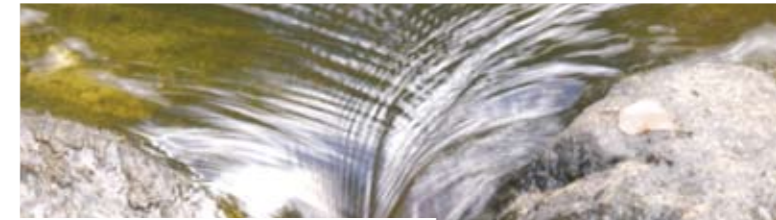
Yhden ihmisen vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset, mutta yhdessä tehden saadaan paljon aikaan. Hyvät ja kestävät tulokset puhuvat puolestaan ja yhä useampi toteaa: tämä on todellista ja tärkeää, tämä on meidän juttu!

Viestintä

KANTA-HÄMEEN SUURHANKE

Vanajavesikeskuksen takana on hyvin laaja yhteistyö: mukana ovat valtaosa alueen kunnista, Hämeen liitto, Kehittämiskeskus Oy Häme, MTK Häme, Helsingin yliopisto, Hämeen ELY-keskus sekä Hämeen Sanomat – ja yhteistyö laajenee kaiken aikaa. Myös elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen edustajilla ja tavallisilla kansalaisilla on Vanajavesikeskuksessa tärkeä rooli.

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI
Hyvä arki asuu Hämeenlinnassa

www.valkeakaski.fi

Alaan kaupunki

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

KEHITTÄMISKESKUS
OY HÄME

precis.

VANAJAVESIkeskus

Vanajavesikeskus, c/o Hämeen liitto
Niittykatu 5, 13100 Hämeenlinna
Pääsihteeri Sanni Manninen Johansen
sanni.manninen.johansen@hame.fi
(03) 647 4034, 050 344 1715
www.vanajavesi.fi